

BYVOEGSELEN. 861

De Heer Beninga segt in zyn *Chronyk* boven p. 127. Cap. CXX. §. 17. aldus:
Schal men dat Sacrament des Kresums, wo id van de Officialen verdeelt word,
daer nae niemand weigeren.

Maer wat door het woord *Kresums* verstaen moet worden, is men nog niet eens. De Heer Professor *Ant. Matthæi* toont in zyne rand-teekening, dat hy door *Kresum* verstaet het *Christendom*, en by gevolg het *Sacrament des Kresums* is by hem de Heilige Doop.

Sommige willen dat *Kresum* is een verbastert Grieks woord *Chrisma*, olie, salve, en beteikent hyr so veel als het laeste Oelsel, een *Sacrament* by de *Papisten*, dog van dat *Sacrament* word §. 18. gesproken, met dese woorden: *Wan de Papen de luiden de bigte horen, den Kranken van de Sacrament uytdeelen, und voro-lien.*

Ik hebbe wel eer gedacht dat men hyr door het *Sacrament des Kresums*, verstaen moeste het *Sacrament der Firmung*, eigentlich *Sacramentum Confirmationis* genaemt, waer toe ook het *Chrisma* olie gebruikt word, gelyk *M. Hamconius* de *Rebus Frisiae* p. 68. verhaelt, dat de Bisschop van *Bremen Rembertus*, jemand *Firmende* hem toegelyk van zyne blindheid heeft genesen, gelyk dese verffen anwylen.

Nec sine prodigiis, Nam cassum lumine quendam
Sacro confirmans sanavit Chrismate praesul.

En getuigt *Simon Majolus Episcopus Vultuariensis Dier: Canic: Colloq. xxi. p. 242.* Finnt ex oleo in Ecclesia dei longe plura Sacramentorum arcana, quam rebus quibuscunq; aliis, nam adhibetur baptizato, adhibetur cum Balsamo confirmando &c.

Of voldoet u dit nog niet Beminde leser? Siet daer dan een vierde gedagte, die by my is op gekomen en die ik meine de sekerste te zyn: soo dat wy door *Kresum* verstaen het *Kreesdom* *Kreisdom* de cirkel hoe verre elk in zyn distriect de *Sacra en Sacramenten* mag bedienen, want daer van wierde gehandelt, zo lees ik op t' einde van een oude Versegeling 1508. den 28. Martyus *Borgers* und *Borgerinnen* te *Emeden*, geleeten under de *Creesdom* van *Munster*. Unde ik *Nicolaus* van *Brantlicht* geordineerde Clerk des *Creesdoms* van *Munster*. Waer voor ik by de Heer *Gerh. Dumbar Anat. Tom. 2. p. 262.* in een oude Vorsegeling 1336. lese *Kersdom* want jemens land was beslagen, also verre als het binnen onsen *Bisdom* ende *Kersdom* leget. Maer in de Copie van de Schutten Brief van *Appingadamme* 1548. gedrukt en den 10. Jan; gedagteikent, lees ik *Cresum*, want de Ichelunge die er tusschen de Schutten onstaen mogte, word gestelt ter kennisse des weerdigen en Hooggeleerden Heeren en Doctor *Johannes Winschote*, Pastor in *Appingadamme*. en ook officiael unses *G. H. van Munsteren Vreeslandt Munsters Cresum*, het selve woord dat *Beninga* hyr gebruikt, want de letteren C. en K. verwisselen ligt,

Boven op het jaer 1557. is vergeten volgende anteikening.

In het jaer 1557. den 5. February is de ordre tot de Voorraedt in *Emden* gemaekt, overmits het een dure tyd van Rogge en van ander Koren was.

Q9999 3

Tot